

CĪŅA PAR CILVĒKU PRĀTIEM

INFORMĀCIJA, IZLŪKOŠANA UN PROPAGANDA 20. GADSIMTA MILITĀRAJOS KONFLIKTOS UN MŪSDIENĀS

Aicinājums pieteikt referātus

Mūsdienu pasaulē informācija ir vienlaikus gan kara ierocis, gan mērķis. Informācija ir kritiski svarīga ne tikai militāro operāciju īstenošanai, bet arī cīņā par cilvēku prātiem jeb sabiedrības viedokļa veidošanā. Termins „informācijas karš” ir pazīstams jau no 1970. gadiem, bet šodien tā nozīme pieaugusi tiktāl, ka tas pamatoti tiek dēvēts par „kara jauno seju” – neatņemamu un bieži vien izšķirīgu tā sastāvdaļu. Savukārt informācijas ticamības izvērtēšana vairs nav tikai militāro analītiķu darba lauks. Tā kļuvusi svarīga ikvienam sabiedrības loceklim, ja negribam, pašiem to nemanot, kļūt manipulējami.

Manipulācija ar informāciju kara kontekstā ir tikpat sena kā paši kari un informācijas iegūšana par pretinieka spēkiem vienmēr bijusi uzbrukuma un aizstāvēšanās stratēģiju pamatā. Vienlīdz sena ir apjukuma sēšana ienaidnieka rindās ar baumu palīdzību, vai tieši otrādi – sava karaspēka noskaņojuma celšana. Taču 20. gadsimta gaitā, līdz ar šim laikam raksturīgo sabiedrības modernizāciju, kara un tehnoloģiju straujo attīstību, informācija ieguva nepieredzēti nozīmīgu vietu militāros konfliktos.

Pirmais pasaules karš militāru konfliktu vēsturē aizsāka jaunu realitāti, kurā par stratēģisku mērķi kļuva ne vien armijas, bet arī civiliedzīvotāji – visa pretinieka nācija. Par vienu no „totālā kara” stratēģijām izvirzījās salauzt civilās sabiedrības morāli, tādējādi panākot ienaidnieka nācijas izstāšanos no kara. Gadsimta pirmajai pusei raksturīgos tiešos uzbrukumus civiliedzīvotājiem pakāpeniski aizstāja paņēmieni, kuru centrālais elements bija manipulācija ar informāciju. 21. gadsimtā cīņa par cilvēku prātiem turpinās un nu runājam par „hibrīdkaru” – tādu karu, kurā manipulācijai ar informāciju ir viena no centrālajām lomām un pat robežas starp mieru un karu vairs nav skaidri nosakāmas.

Latvijas Kara muzeja 5. ikgadējā starptautiskajā konferencē vēlamies analizēt informācijas un manipulēšanas ar to nozīmi karadarbībā Baltijas reģionā dažādos tās aspektos – gan atskatoties 20. gadsimta vēsturē, gan izvērtējot situāciju mūsdienās. Aicinām referētus ziņojumos pievērsties šādām tēmām Baltijas reģiona un Eiropas vēsturē:

- Propagandas izmantošana kara mērķiem, tai skaitā kara propaganda mākslā un literatūrā 20. gadsimtā;
- Izlūkdienestu darbība un loma kara apstākļos, gatavojoties karam vai novēršot potenciālus konfliktus 20. gadsimtā;
- Propaganda pēc Otrā pasaules kara kā okupētu valstu un teritoriju sabiedrības un minoritāšu integrēšanas instruments;
- Diplomātiskais dienests un tā funkcijas vākt un analizēt informāciju 20. gadsimta militāro konfliktu vēsturē;
- Masu mediju attīstība (prese – televīzija – internets, sociālie mediji) un to ietekme uz informācijas apriti un propagandas izplatīšanu militāru konfliktu kontekstā;
- Informācijas sagrozīšana un viltošana publiskajos masu medijos 21. gadsimtā Baltijas reģionā Krievijas agresijas kara Ukrainā kontekstā;
- Kultūras institūciju loma informatīvās noturības stiprināšanā mūsdienās: izstādes, pētniecība un vēsturisko liecību aktualizēšana kā sabiedrības izpratnes, kritiskās domāšanas un pretošanās manipulācijai instrumenti.

Konferences darba valodas: latviešu un angļu

Pieteikšanās: kristine.bekere@karamuzejs.lv līdz 2026. gada 1. augustam. Pieteikumā jānorāda: vārds, uzvārds, zinātniskais grāds, darba vieta un amats, referāta tēma un jāiesniedz referāta īsa anotācija (250–300 vārdi)